

Rijbewijs aanvragen vanaf je tablet

Digitale pasfoto en online aanvraag verbeteren kwaliteit

In 2016 wordt er voor het eerst proefgedraaid met het digitaal aanvragen van een rijbewijs. De NVVB en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) hebben de afgelopen maanden hard gewerkt aan een plan voor modernisering van de aanvraag en uitgifte van het rijbewijs. De doelstelling is tweeledig: betere dienstverlening voor de burger, in de vorm van een digitaal loket, en verminderde druk op het gemeenteloket. Op 7 december 2015 vond overleg plaats met RvIG, IND, I&M en RDW als ketenpartners. Momenteel vindt overleg plaats met I&M over het vervolgproces.

Medewerkers in blauwe stofjassen zijn minutieus bezig met de vervaardiging en controle van rijbewijzen. Hier draait het om de allerkleinste details in pasfoto's, persoonsgegevens en veiligheidsskenmerken. Dit is het 'heilige der heilige' van de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) in Veendam. In de streng beveiligde en steriel ogende omgeving worden jaarlijks tussen de 1,2 en 2,0 miljoen rijbewijzen geproduceerd. In een volgende ruimte staan honderden blauwe bakjes, voor iedere gemeente één, waarin de roze kaartjes die klaar zijn worden verzameld. Om de paar dagen gaan de officiële identiteitsdocumenten op transport; naar het gemeenteloket waar de burger enkele dagen eerder een verse pasfoto inleverde en waar hij nu opnieuw naartoe moet om zijn rijbewijs persoonlijk af te halen.

In deze procedure verandert de komende jaren veel. Unitmanager André Uuldriks van de RDW ziet grote voordelen in het digitaal aanvragen vanaf je tablet, smartphone of laptop. 'Mensen moeten nu eerst naar een fotograaf om een pasfoto te laten maken, vervolgens gaan ze naar het gemeenteloket. Daar vindt identificatie plaats en wordt een handtekening gezet. Dan gaat de pasfoto met een formulier door een speciale scanner en komt de informatie bij ons. Wij zien dat dit scanproces veel kwaliteitsverlies oplevert in de foto. Maar ook dat iemand eerst naar een fotograaf en dan twee keer naar de gemeente moet, dat vraagt best veel van de burger.'

Roze papiertje

'De tijd van het roze papiertje met een originele pasfoto en ooit zelfs een nietje erin ligt ver achter ons', zegt Zeger Baelde, divisie manager bij de RDW. Sinds 2006 worden rijbewijzen, in kaart-model, centraal door de RDW uitgegeven. Baelde herinnert zich het begin nog goed. 'Voor de gelegenheid ging op zondag 1 oktober 2006 de afdeling burgerzaken van de gemeente Noordenveld open en heb ik een verlengingsaanvraag ingediend. Zo hebben we getest en heb ik het allereerste kaatrijbewijs ontvangen.' Vanaf eind vorig jaar prepareert en personaliseert de RDW de rijbewijzen ook in eigen beheer en beschrijft de chip. Toen was Uuldriks er als eerste bij: 'Mijn papieren rijbewijs was al bijna onleesbaar, het kon eigenlijk niet meer, maar ik wilde wachten tot dat moment van 14 november 2014. Ik had één van de eerste hier gemaakte rijbewijzen.'

Geslachtsverandering

En nu staan RDW en gemeenten aan de vooravond van veel grotere veranderingen. De gewenste digitalisering wordt via een pilot uitgetest in een handvol gemeenten. Er wordt geoefend met het digitaal aanvragen van verlenging van het rijbewijs, waarbij de aanvrager zelf een digitale foto uploadt. Dit mag een eigen foto zijn maar de voorkeur gaat uit naar foto van een beroepsfotograaf. Dit punt moet nog uitgewerkt worden. 'Het zou erg handig zijn wanneer je een systeem maakt waarbij ook de handtekening bij de fotograaf wordt geplaatst. Via een referentiecode kun je deze dan samen met de pasfoto uploaden', zegt Uuldriks.

De RDW controleert vervolgens of de pasfoto van dezelfde persoon is als degene op het oude rijbewijs. En daarin zit de grootste hobbel. Fraude ligt hier op de loer. Het zou niet voor het eerst zijn dat iemand een foto van Elvis op zijn rijbewijs probeert te krijgen. Daarnaast kan identificatie lastig zijn wanneer iemand er na tien jaar heel anders uitziet. Uuldriks: 'Bijvoorbeeld door extreme

veroudering, door een ziekte of een ongeluk. Sommige mensen veranderen van geslacht. Zodra er twijfel is moeten we aanvullende maatregelen nemen, maar we zijn er nog niet helemaal uit hoe. Je kunt de persoon alsnog naar het gemeenteloket sturen. Of achteraf, bij het uitreiken een extra paspoortcontrole invoegen. Een derde optie is om via een videochat een persoonlijke verificatie te doen. Hoe we hiermee omgaan moeten we goed onderzoeken in de pilotfase.'

In de testfase kunnen alleen mensen met een kaart-rijbewijs meedoen. Er zijn nog 850.000 personen die een papieren rijbewijs bij zich dragen. Van hen kan de RDW geen fotomatch maken. Maar in oktober 2016 zijn ook deze rijbewijzen omgezet in een kaartmodel.

In de eerste fase van de pilot haalt de aanvrager zijn nieuwe rijbewijs nog op bij het gemeenteloket. Maar in de loop van 2016 wordt ook de uitreiking fysiek losgekoppeld van de gemeente en bezorgt de RDW rechtstreeks bij de aanvrager. Bijkomend voordeel is dat mensen hun document sneller ontvangen, zegt Baelde. 'Nu bufferen we en verzenden om de paar dagen naar de gemeenten. Maar dat hoeft dan niet meer.' Met het thuisbezorgen van reisdocumenten wordt nu al door gemeenten geëxperimenteerd. De planning is om begin 2016 alle systemen voor te bereiden, in het derde kwartaal te beginnen met fase 1 om een paar maanden later het thuisbezorgen eraan toe te voegen en het daarna te evalueren.

Eerste rijbewijs

In de pilot gaat het uitsluitend om verlengingen. De RDW beschikt over een database met persoonsgegevens, inclusief foto's, en kan de identiteit dus controleren. Maar als je in een gedigitaliseerd systeem een nieuw rijbewijs aanvraagt is een eerste persoonlijke verificatie noodzakelijk. Moet de burger hiervoor dan toch weer naar het gemeenteloket? Uuldriks en Baelde blikken alvast vooruit. 'De NVVB en wij willen de mogelijkheid bekijken of het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) die eerste aanvraag kan gaan regelen, bijvoorbeeld direct nadat de persoon zijn rijexamen heeft gehaald', zegt Uuldriks. Baelde vult aan: 'Wij werken nu met het mandaat van de gemeente. In de toekomst kun je overwegen om via een wetswijziging de verantwoordelijkheid voor rijbewijzen weg te halen bij de gemeenten en volledig over te dragen aan de RDW, het is tenslotte ook een Rijksdocument.'

Bij de RDW zijn ze blij dat er nu daadwerkelijk aan digitalisering gewerkt wordt. De tijd is er rijp voor. Als Uuldriks er een paar jaar geleden wel eens over begon stuitte hij op tegenstand. 'Het idee dat iemand niet persoonlijk naar het gemeenteloket zou komen was onbestaanbaar. Inmiddels ligt dat heel anders.' De gemeenten zien digitalisering nu als een verbetering in de dienstverlening en werken hier op diverse manieren aan onder de noemer Digitale Agenda 2020. De gemeente Eindhoven begint binnenkort een pilot met de eID, een elektronische identiteit in een chip op het (specimen) rijbewijs. Dit vervangt op termijn DigiD en is van groot belang voor de verdere digitalisering van overheidsdienstverlening.

Pilot in fases

Pilot fase 1

- Er komt een website voor een verlengingsaanvraag van het rijbewijs.
- De aanvrager logt in met een hoog niveau van een digitale identiteit (via DigiD, eID of via RdA, dit is het op afstand uitlezen van het paspoort of rijbewijs.)
- De aanvraag wordt ingevuld.
- Een pasfoto en handtekening worden ge-upload. Dit mag een eigen foto zijn, zolang deze maar aan de circa dertig kenmerken voldoet. Er wordt software ingebouwd die dit direct controleert.
- De aanvrager betaalt via iDeal.
- De RDW controleert de identiteit door vergelijking van de digitale foto met de oude op het rijbewijs. Bij twijfel worden er extra maatregelen genomen voor verificatie.

- De RDW stuurt het rijbewijs naar de gemeente waar het wordt uitgereikt.

Fase 2

- De RDW stuurt het nieuwe rijbewijs naar de aanvrager die zich legitimeert bij de koerier.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met strategisch adviseur Marielle Slooff,
marielleslooff@nvvb.nl , 079 361 77 47

Auteur Artikel: Karin Zwaan, tekstschrijver